

ΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ «ΠΡΩΤΑΙ»

"ΕΦΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΦΑΓΟΥΡΑ"

ΤΟΥ ΤΖΩΡΤΖ ΑΞΕΛΡΟΝΤ

(Θέατρον Κοτοπούλη)

Ἡ κωμωδία τοῦ ἀγνώστου (ἂν δὲν γελιέμαι) ὥς σήμερα στὴν Ἑλλάδα Ἀμερικανοῦ συγγραφέως Τζώρτζ "Α. Ξεελροντ" ἔφερε στὸ νοῦ μου, ὅπως θὰ ἔφερε ἴσως στὸ νοῦ καὶ πολλῶν ἄλλων θεατῶν τῆς προχθεσινῆς παραστάσεως τοῦ θεάτρου «Κοτοπούλη», τὶς χαριτωμένες ἐκεῖνες ξένες κωμωδίες, οὐγγρικές καὶ γερμανικές νομίζω, τὶς ἀνάλαφρες, τὶς χαριτωμένες, τὶς τόσο μοντέρνες, ποὺ εἶχαν παιχθῇ στὸ ἴδιον θέατρο, μὲ ὠραιότατες σκηνογραφίες τοῦ κ. Ἀιμογιάννη, στὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς. Στὴν ἀτμόσφαιρά τῶν κωμωδιῶν ἐκείνων, τῶν καμωμένων μὲ ἓνα δαντελλένιο, ἀέρινο ὀλίκό, μᾶς ἔδωσε ἡ κωμωδία τοῦ "Α. Ξεελροντ, μᾶς ἔδωσε δὲ ἐπὶ πλέον καὶ τὴν εὐχαρίστησι ἑνὸς ἔργου ἐκλεκτότερου ποιοῦ. Πραγματικά, τὸ «Ἐφτά χρόνια φαγούρα» εἶναι μιὰ κωμωδία μὲ ποιότητα, ὅχι μόνο ἐξ αἰτίας τῆς ἀσυνήθιστης τεχνικῆς τῆς, ἀλλὰ καὶ γὰρ τὴν ὅλη ὕψος τῆς. Δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ βαρὺ, τίποτε τὸ συμβατικὸ σ' αὐτὴ τὴν κωμωδία, ἴσως μονάχα ἡ τεχνικὴ τῆς τῆς δίδει ἓνα ρυθμὸ κάπως ἀργὸ καὶ ἡ συγκέντρωσις ὁλοκλήρου σχεδὸν τοῦ θεατρικοῦ ἐνδιαφέροντος σὲ ἓνα πρόσωπο, κάποιον μονοτονία. Ἀλλὰ καὶ τὰ μειονεκτήματά αὐτὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν πολυγίνονται αἰσθητὰ στὸν κοινὸ θεατῆ.

Ἡ κωμωδία τοῦ Τζώρτζ "Α. Ξεελροντ" θὰ μπορούσε νὰ τιτλοφορῆται: «Μιὰ ἀσήμενη ἀπιστία ἑνὸς πιστοῦ συζύγου». Καὶ πράγματι στὴν ἐπιφάνεια αὐτὸ εἶναι τὸ «Ἐφτά χρόνια φαγούρα». Ἡ ἐρωτικὴ περιπέτεια, ἡ ἐντελῶς τυχαία καὶ ἐφήμερη εἰς ἓνα συζύγου πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου, ποὺ ἡ ἀπουσία τῆς γυναίκας τοῦ σὲ μιὰ ἐξοχὴ τὸν σπρώχνει, σχεδὸν ἀθελά του, στὴν ἀπιστία. Κάτω ὅμως ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια αὐτὴ αἰσθανόμαστε κάτι βαθύτερο: τὶς προσπάθειες ποὺ πρέπει νὰ καταβάλλῃ ἀκόμη καὶ ἓνας ἐρωτευμένος μὲ τὴν γυναῖκα τοῦ συζύγου, ὅταν εἶναι νέος καὶ ἐλκυστικὸς —καὶ ἀπουσιάζει ἡ γυναῖκα τοῦ— γιὰ νὰ ἀντισταθῇ στοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰ ψυχικὰ ἐμπόδια ποὺ πρέπει νὰ ὑπερνικήσῃ γιὰ νὰ κάμῃ καὶ τὴν πιὸ ἀσήμενη ἀπιστία. Τὰ ψυχικὰ αὐτὰ ἐμπόδια, φόβους, δισταγμοὺς, μεταμέλειες τοῦ ἥρωος Ρίτσαρντ Σέρμαν, ὑπαλλήλου εἰς ἓνα ἐκδοτικὸν οἶκον, τὰ δείχνει πολὺ διασκεδαστικά καὶ χαριτωμένα ὁ συγγραφεὺς. Ἀλλωστε γύρω ἀπὸ αὐτὰ πλέκεται ὅλη ἡ κωμωδία, ὅπου σατυρίζεται, ἰδίως στὸ πρόσωπο τοῦ σεξολόγου δόκτορος Μπρουμπάκερ, ἡ ψυχανάλυσις, ποὺ εἶναι ὡστόσο ἔργο ὕψους ψυχαναλυτικῆς.

Παρουσιάζει, λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ αὐτὴ ἐνδ' ἀφ' ἑνὸς τὸ «Ἐφτά χρόνια φαγούρα», πολὺ μεγαλύτερο ὅμως ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς τεχνικῆς. Ἡ κωμωδία τοῦ "Α. Ξεελροντ" παίζεται σὲ δύο χώρους συγχρόνως: στὴν πραγματικότητά καὶ μέσ' στὴ συνειδήσιν (ἢ τὴ φαντασίαν ἢ τὴ σκέψιν) τοῦ πρωταγωνιστοῦ. Ὁ θεατὴς βλέπει τὰ ἀληθινὰ ἐπεισόδια, δηλαδὴ τὴν περιπέτεια τοῦ Ρίτσαρντ Σέρμαν, μὲ τὴν ἀγνωστὴ καὶ ἀνώνυμὴ κοπέλλα τοῦ ἐπάνω ἀπὸ τὸ δικό του πατώματος καὶ συγχρόνως βλέπει καὶ τὰ ὅσα βλέπει ὁ πρωταγωνιστὴς καὶ ἀκούει, χάρις σὲ ἓνα θεατρικὸ τέχνησμα, τὶς συνομιλίας ποὺ κάμνει ὁ Ρίτσαρντ Σέρμαν μὲ τὸν ἑαυτό του, τοὺς «ἐσωτερικοὺς μονολόγους» τοῦ ἢ πιὸ σωστὰ τοὺς «ἐσωτερικοὺς διαλόγους» του, ἀφοῦ διάλογος εἶναι καὶ ἡ συνομιλία μὲ τὸν ἑαυτό μας.

Καὶ ὁ «ἐσωτερικὸς μονόλογος» —πρὸ πάντων αὐτῶν— καὶ ἡ ὑλοποίησις, σὲ ζωντανὲς θεατρικὲς φιγούρες, τῶν σκέψεων τῶν προσώπων, εἶναι μέσα ποὺ μεταχειρίσθηκαν πολλοὶ μυθιστοριογράφοι (ἰδίως), ἀλλὰ καὶ θεατρικοὶ συγγραφεῖς, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ ἀνακάτωμα παρόντος καὶ παρελθόντος (ὁ Πρίστλεϋ, ὁ Ἀρθούρος Μίλλερ στὸν «Θάνατος τοῦ Ἐμποράκου»), ὡστόσο ὁ τρόπος ποὺ χρησιμοποιεῖ τὰ δύο πρῶτα μέσα στὸ «Ἐφτά χρόνια φαγούρα» ὁ Τζώρτζ "Α. Ξεελροντ" εἶναι ἀρκετὰ προσωπικὸς καὶ τὰ μέσα, συγκρινόμενα μὲ τὰ παλαιά, ἀρκετὰ ἀσυνήθιστα.

Πρόκειται λοιπὸν γιὰ μιὰ κωμωδία ὅχι μονάχα εὐχάριστη καὶ διασκεδαστικὴ παρά, καὶ ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ τῆς πλευρὰ, ἐνδιαφέρουσα. Καὶ ποὺ παίζεται πάρα πολὺ καλά. Ἀμφιβάλλω ἂν ἄλλος ἡθοποιὸς θὰ μπορούσε νὰ ἐρμηνεύσῃ μὲ ὅση χάρι καὶ ἐλαφράδα ἐρμηνεύει τὸν ρόλο τοῦ ὁ κ. Μυράτ καὶ μὲ τόσο αἰσθημα καὶ τῶν πιὸ λεπτῶν ἀποχρώσεων, ἀφοῦ τὸν βλέπουμε στὴ σκηνὴ ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὥς τὸ τέλος τοῦ ἔργου καὶ δὲν μᾶς κουράζει οὔτε στιγμή. Ἡ κ. Μελίνα Μερκούρη εἶναι ἡ κοπέλλα, ἡ ὁμοία μὲ ἀπειρες ἄλλες, ποὺ φοβάται τὶς αἰσθηματικὲς περιπλοκές, ποὺ ἐνδίδει ὅμως, ἀγνὰ καὶ ἀνυστερόβουλα, στὸ ἐρωτικὸ αἰσθημὰ τῆς, ὅταν ἐκεῖνος ποὺ τῆς τὸ ξυπνὰ ἀξίζει τὸν κόπο. Καὶ τὶς «στυλιζαρισμένες» σκηνές, τὴν πρώτη, ὅταν τὴν περιμένῃ ἀκόμη ὁ Ρίτσαρντ καὶ πλάθει μὲ τὸν νοῦ του, σὲ μιὰ νότα κωμικῆ καὶ «φανταιζίστα», τὴν πρώτη συνάντησί τους, καὶ τὴν ἄλλη ἰδίως, τὴν ἀποχικὴ, στὸ τέλος τοῦ ἔργου, τὶς παίζει μὲ πολλὴ χάρι καὶ μπρίο. Τὴ φιγούρα τοῦ σεξολόγου ψυχαναλυτοῦ, ποὺ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον χρειάζεται ὁ ἴδιος ψυχανάλυσις, τὴν σκιστάρει μὲ τὴν συνήθισμένην του τέχνη ὁ κ. Διαμαντόπουλος. Χαμογελᾷ καὶ μόνο ποὺ τὸν βλέπεις. Μπριόζικοι μέσ' στὸν τόπο τοῦ ἔργου καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἡθοποιοί, ἴσως λίγο πιὸ θερμὸς μόνο θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ κ. Στέφανος Ληναῖος στὸν ρόλο τοῦ Τόμ Μάκενζι. Πολὺ κομψὴ καὶ καλαισθητὴ ἡ σκηνογραφία τοῦ κ. Ἀνδρέα Νομικοῦ, καὶ ὅσο γιὰ τὴν σκηνοθεσίαν καὶ τὴν μετάφρασιν καὶ οἱ δύο τοῦ κ. Μυράτ εἶναι ἀφογες.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ